

УДК 330.3

DOI: 10.31359/2312-3427-2019-1-171

**А.Е. Халілов, канд. екон. наук, докторант
Міжнародний університет бізнесу і права**

СТАТИСТИКА СИСТЕМИ СПОЖИВАННЯ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

В роботі розглянуті основні тенденції, пов'язані з розподілом на ринку споживання. Сформовано і обґрунтовано основні напрямки для розвитку регіональної політики країни в даному напрямку. Проведено аналіз статистики системи споживання в розрізі регіонів країни. Представлено розвиток не тільки споживчого ринку, а і усіх суміжних галузей регіону. Визначено роль економічних агентів та їх задачі. Доведено, що загальний ринок залежить від купівельної спроможності населення та можливостей економічного агента.

***Ключові слова:** споживання, економічний агент, тенденція, тренд, індекс, регіони.*

Постановка проблеми. Для нашої країни, економічна політика якої зорієнтована на глибинні ринкові перетворення в контексті європейської інтеграції, важливе значення має регулювання розвитку ринку споживчих товарів. Дана проблема набуває особливої актуальності з огляду на необхідність в умовах глобалізації економічних відносин уніфікації конкурентного законодавства різних країн світу, формування механізму захисту вітчизняного виробника, узгодження конкурентної поведінки і розподілу ринків транснаціональними корпораціями. Управління структурою споживання в національному господарстві є важливою задачею, яка стоїть перед економічними агентами країни. Загальний ринок залежить від купівельної спроможності населення та можливостей економічного агента.

Наявні проблеми на цьому ринку створюють певні перепони для повноцінного розвитку, інтеграції у сучасну ієрархію економічних відносин, знижуючи тим самим конкурентоспроможність економіки на міжнародному ринку. Сучасний економічний ринок збуту має велику цінність, особливо для товаровиробників, а глобалізація привела до того, що всі товари розподіляються по всьому світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальна проблема статистики споживання населення регіону розглядалися як вітчизняними, так й іноземними вченими: Говорун А.В. [1], Лавровский Б.Л. [2], Арзамасцев А.Д. [3], Баскин А.С. [4], Мокичев С.В. [5] та ін. Однак, аналіз теоретико-методичного та прикладного характеру процесів споживчого ринку регіонів потребують подальшої розробки та систематизації. Враховуючи попередні здобутки розробників, необхідно уточнити теоретичні та прикладні напрацювання в сфері розподілу на споживчому ринку в умовах формування регіональної промислової політики.

Формулювання цілей статті полягає у формуванні концептуальних засад та розробці теоретичних і прикладних основ розподілу системи споживання в регіонах країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відкритість ринку не завжди є прозорою, тому що держава встановлює квоти на продаж, тим самим обмежуючи участь іноземних економічних агентів у себе на території.

Сучасне суспільство старається споживати більше, тим самим формується нове мислення, на основі якого і розробляються прийняття рішень. З одного боку, рішення піддаються раціональному управлінню, внаслідок цього частково можливо підібрати моделі поведінки.

З іншого боку, рішення застосовуються на основі сучасних тенденцій, що посилюється з глобалізаційними процесами в країні.

Споживання риби та м'ясопродуктів в 2010-2016 роках в Україні представлено на рис. 1.

На рис. 1 показано споживання риби та рибопродуктів, м'яса та м'ясопродуктів за 2010-2016 рр. (в середньому на одну людину в кг). Так, максимальне споживання м'яса та м'ясопродуктів було в 2010, 2011, 2013 р. склало 5,1кг, а мінімальна величина даного показника в 2015 р. склала 4,6 кг. Результати аналізу свідчать про тенденцію спаду споживання продукції, що вказує на несприятливу соціально-економічну ситуацію в країні.

Щодо споживання риби та рибопродуктів, то максимальне значення спостерігалось в 2013 р. і склало 1,8 кг, а мінімальне значення цього показника спостерігалось в 2015 р. на рівні 1,2 кг. Тут же можна помітити тенденцію зниження споживання даного виду продукції.

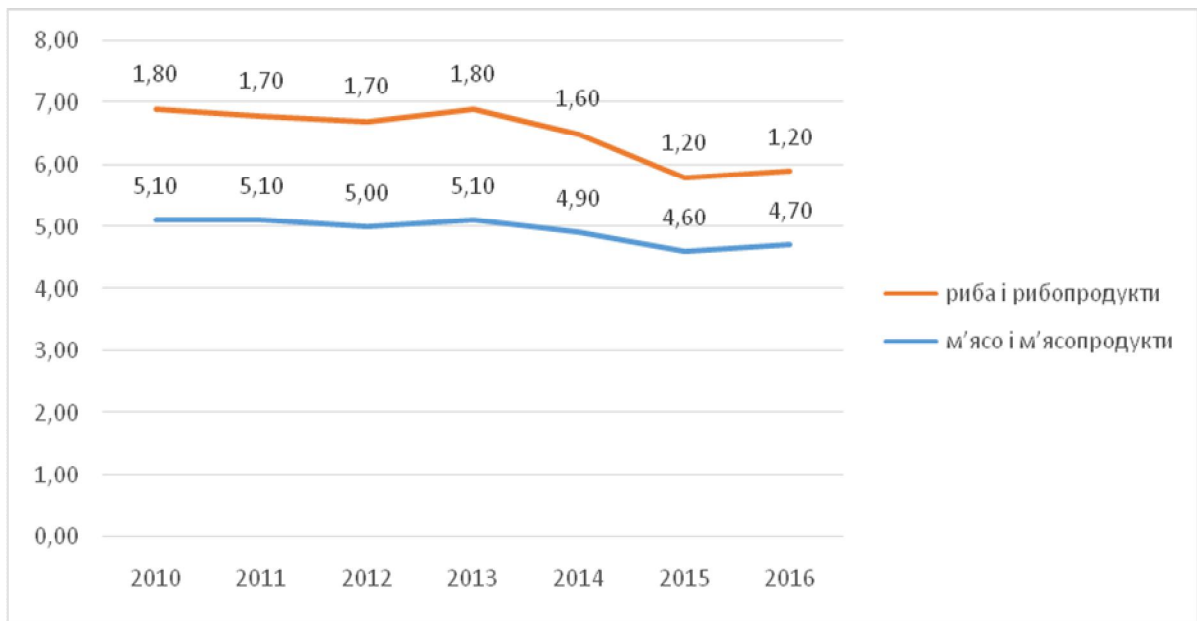

Рис. 1. Споживання риби та рибопродуктів, м'яса та м'ясопродуктів (кг) в 2010-2016 рр. в Україні [5]

Нами досліджено в динаміці споживання картоплі, плодово-горілчаних і баштанових культур за 2005-2016 рр. в Україні (рис. 2).

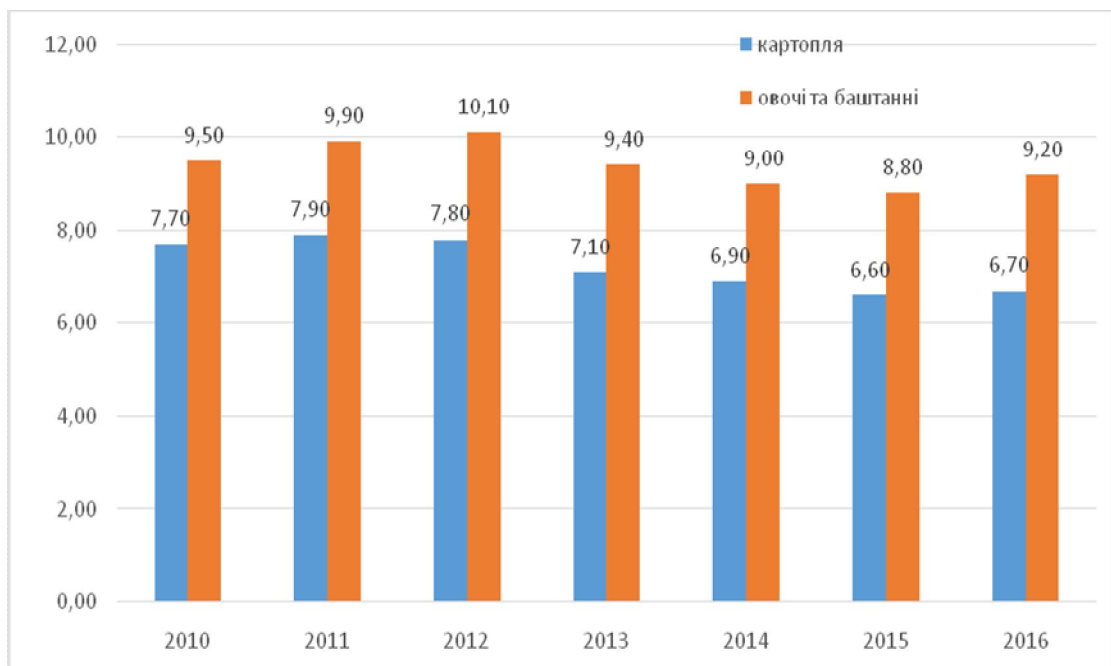

Рис. 2. Споживання картоплі, плодово-горілчаних та баштанових культур у 2010-2016 рр. в Україні

На рис. 2. показано споживання картоплі, плодовоовочевих та баштанових культур за 2010-2016 рр. в Україні (в середньому на одну людину). Так, мінімальний обсяг споживання картоплі склав 6,60 кг в

2016 р., а максимальне значення показника спостерігалось в 2012 р. і склало 7,9 кг. Тенденція споживання картоплі спостерігається досить погано, оскільки її ціна нижче, тим самим падіння рівня споживання мінімальне.

Результати проведених досліджень індексу споживацьких цін на продукти харчування, безалкогольні напої, алкогольні напої та тютюнову продукцію подано на рис. 3.

На рис. 3 представлено показник споживчих цін на продукти харчування, безалкогольні напої, алкогольні напої та тютюнові вироби за 2006-2016 рр. в Україні.

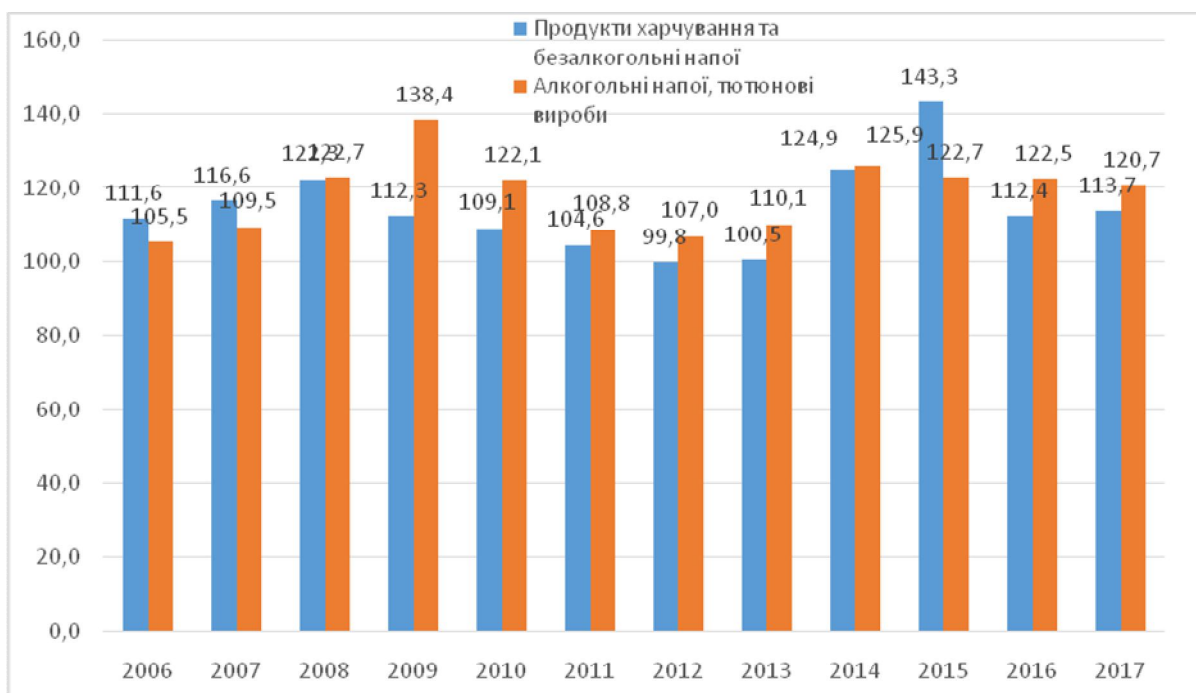

Рис. 3. Індекс споживацьких цін на продукти харчування, безалкогольних напоїв, алкогольних та тютюнових виробів за 2006-2016 р. в Україні [5]

Максимальне значення індексу споживчих цін на продукти харчування та безалкогольні напої склало в 2015 р. 143 відсотка від попереднього року. Мінімальне значення цього показника було в 2012 р., що склало 99,8 відсотка від попереднього року.

Тенденція індексу споживчих цін даної продукції досить стабільна, має певні коливання, які сильно не впливають на середню величину даного показника.

Максимальне значення алкогольних напоїв і тютюнових виробів спостерігається в 2009 р., склавши 138,4 відсотка до попереднього року.

Мінімальна величина спостерігається в 2006 р., що склало 105,5 відсотка від попереднього року. Тенденція в даному випадку постійно висока, так як споживчий попит на дану виду продукції не падає.

Аналіз індексу споживчих цін на житло, воду, електроенергію, газ, одяг та взуття (рис. 4) свідчить про наступне:

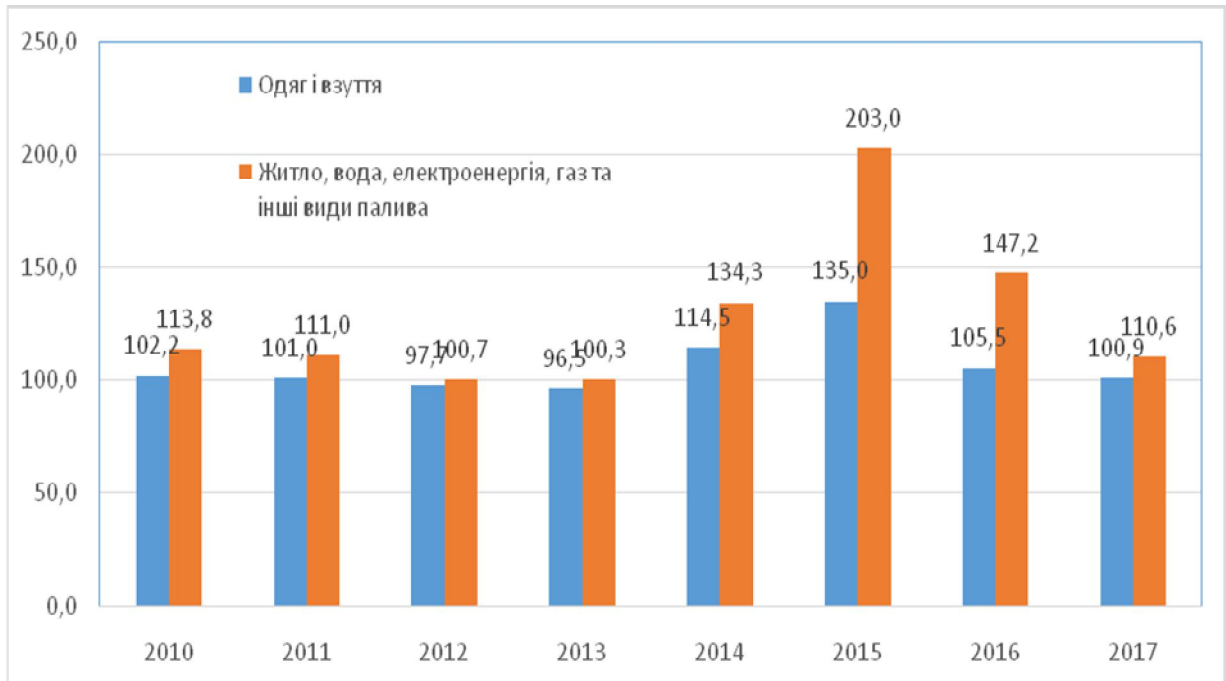

Рис. 4. Індекс споживчих цін на житло, воду, електроенергію, газ, одяг та взуття за 2005-2016 рр. [5]

На рис. 4 показані показники споживчих цін на житло, воду електроенергії, газ, одяг та взуття за 2005-2016 рр. в Україні та свідчать, що максимальне значення індексу споживчих цін на одяг і взуття було в 2015 р., що склало 135 відсотків від попереднього року. Мінімальне значення в даній категорії було в 2013 р., склало 96,5 відсотка до попереднього року.

Тренд розвитку досить стабільний, але в 2014-2015 рр. спостерігається підвищення цін на товар. Спостерігається різкий сплеск індексу споживчих цін на житло, воду, електроенергію, газ в 2015 р.

Нами досліджено індекс споживчих цін зв'язку та транспорту, а результати подано на рис. 5.

На рис. 5 представлено результати аналізу індексу споживчих цін на зв'язок і транспорт, максимальне значення якого спостерігалось в 2014 р. – 141,6 % до попереднього року. Мінімальне значення даного показника простежено в 2013 р. – 101,3 % до попереднього року.

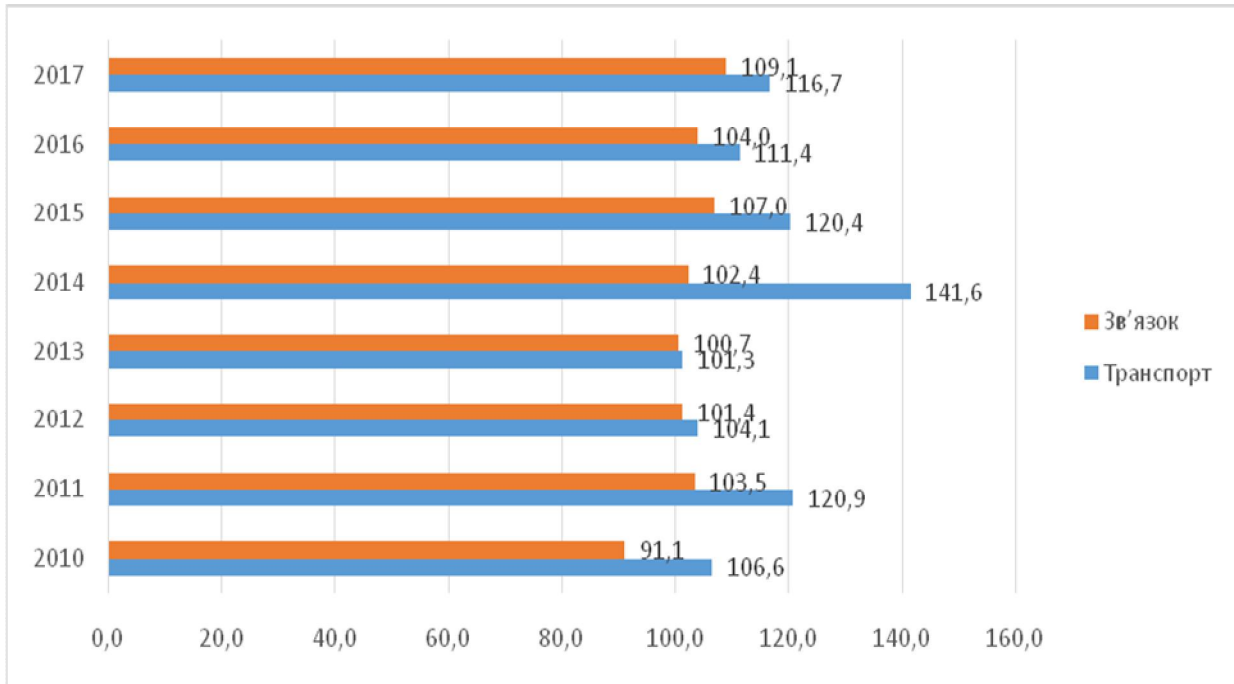

Рис. 5. Індекс споживчих цін на зв'язок і транспорт за 2010-2017 рр. в Україні [5]

Максимальне значення споживчих цін на зв'язок було в 2017 р. - 109,1 % від попереднього року. Таким чином, можна говорити про позитивний темп росту цін у даному напрямку.

Оцінка індексу споживчих цін на охорону здоров'я та освітні послуги у 2010-2016 роках подано на рис. 6.

Максимальний показник споживчих цін на охорону здоров'я у 2014 р. склав 130 % від попереднього року, а мінімальний показник спостерігався в 2012 р. і складав 102 % від попереднього року.

Максимальне значення індекс споживчих цін на освітні послуги спостерігався в 2015 р. і складав 124,2 % від попереднього року.

Мінімальне значення було в 2013 р., склало 102,2 % від попереднього року.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що розглянута проблема споживання є актуальною для кожного економічного агента, який приймає управлінське рішення на ринку. В свою чергу, тенденція зростання цін призводить до зміни ринкової структури регіонів. Економічна політика в країні покликана як можна точніше передбачити дії учасників ринку, виходячи із задач їх максимальної збалансованості та доцільності.

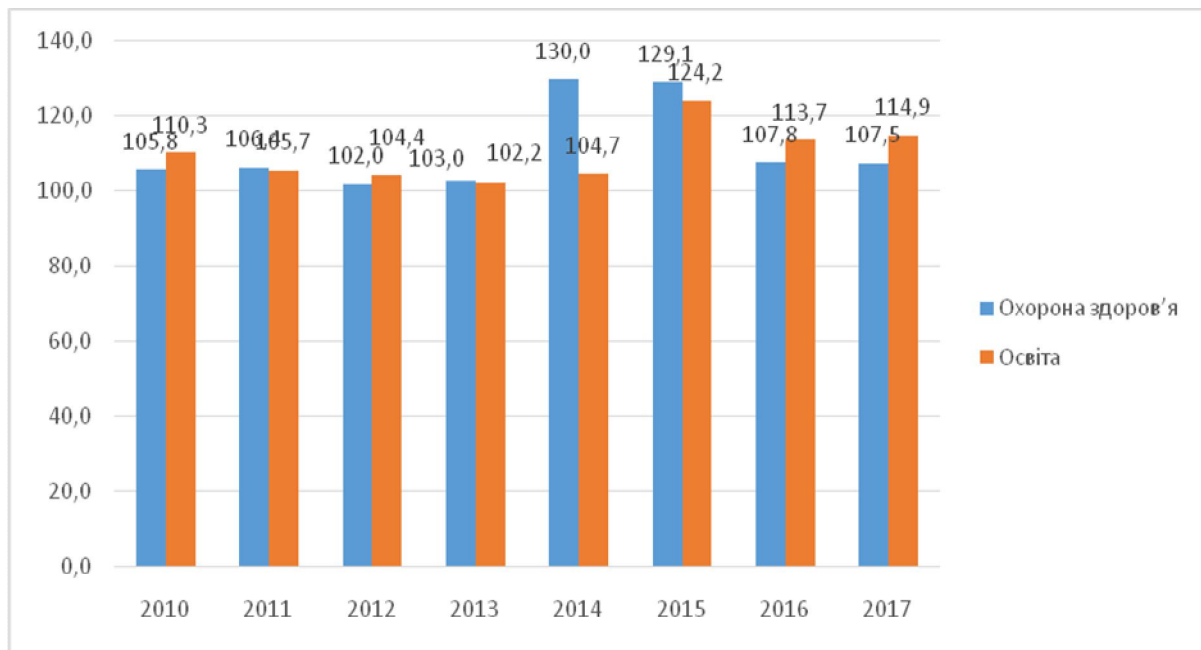

Рис. 6. Індекс споживчих цін на охорону здоров'я та освітні послуги у 2010-2016 рр. в Україні [5]

Бібліографічний список.

1. Лавровский Б.Л. К вопросу о вероятностных межотраслевых моделях / Б.Л. Лавровский / Укрупненные и межотраслевые модели народного хозяйства. – Новосибирск: Наука. – 1976. – 244 с.
2. Арзамасцев А.Д. Теоретико-методологические аспекты управления ресурсным потенциалом региона // А.Д. Арзамасцев, В.В. Шлычков, Е.П. Фадеева. Йошкар-Ола: МарГТУ, 2007. – 390 с.
3. Баскин А.С. Стратегия модернизации и институциональные ловушки / А.С. Баскин // Вестник Удмуртского университета. Серия экономика и право, 2009. – Вып. 1. – С. 10-16.
4. Мокичев С.В. Теория сравнительного анализа социально-экономических систем в глобальном постиндустриальном мире / С.В. Мокичев. – Казань: Казанский государственный университет им. В.И. Ленина, 2005. – 397 с.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

А.Э. Халилов. Статистика системы потребления в регионах Украины. В работе рассмотрены основные тенденции, связанные с распределением на рынке потребления. Сформирован и обоснованы основные направления для развития региональной политики страны в данном направлении. Проведен анализ статистики системы потребления в разрезе регионов страны. Представлено развитие не только

потребительского рынка, а и всех смежных отраслей региона. Определена роль экономических агентов и их задачи. Доказано, что общий рынок зависит от покупательной способности населения и возможностей экономического агента.

Ключевые слова: потребление, экономический агент, тенденция, тренд, индекс, регионы.

Khalilov A.E. Statistics of the system of consumption in regions of Ukraine. Managing the structure of consumption in the national economy, as noted above, is an important task that faces the country's economic agent.

The general market depends on the buyer's ability of the population and the economic agent.

The modern economic market is of great value especially for the producer of goods, so globalization has led to the fact that all goods are distributed around the world.

The openness of the market is not always transparent, since the state sets quotas for sale, thereby limiting the participation of foreign economic agents in its territory.

Modern society strives to consume more, thereby forming a new way of thinking, on the basis of which a decision is being developed.

On the territory of Ukraine, agriculture is developed, in which the majority of people are engaged in small-scale farming. As already noted, small-scale farming is not always optimal, as it is necessary to invest more of its own resources and resources. The economic agent in this direction does not always manage to apply new technologies, as well as technical solutions, because it turns out to be very expensive for the individual.

On the one hand, this trend has a favorable effect on the economy, in which there is a rapid movement of goods from producer to consumer. On the other hand, the theory of decision-making goes against economic principles.

The theory of decision-making is not fixated on satisfying the needs of the economic individual. It is aimed at making such decisions that allow to survive.

Economic incentives, as well as aggressive advertising, affect economic agents and the public. A significant contribution is to innovation, which encourages the purchase of a new one with the use of old technology. In the future, old equipment goes into the trash.

Key words: consumption, economic agent, trend, trend, index, regions.

Стаття надійшла до редакції: 08.01.2019 р.